

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра культурології

До 35-річчя кафедри культурології

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ

**Альманах наукового товариства “Афіна”
кафедри культурології**

*Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Культуротворчий потенціал молоді і перспективи культурної
інтеграції людства у XXI століття”*

15-17 листопада 2006 року

Випуск 5

Заснований в 2000 році

Рівне – 2007

Актуальні питання культурології: Альманах наукового товариства „Афіна” кафедри культурології: Матеріали Другої Всеукраїнської науково-практичної конференції „Культуротворчий потенціал молоді і перспективи культурної інтеграції людства у XXI століття”. – Випуск 5. – Рівне: РДГУ, 2007. – 181 с.

Виткалов В.Г. - **Головний редактор:**
- кандидат педагогічних наук, професор, зав. кафедри культурології РДГУ (голова редколегії)

Афанасьєв Ю.Л.
Баканурський А.Г.
Воробйов А.М.
Граб О.В.
Дем'янчук О.Н.
Жилиук С.І.
Крالیук П.М.
Круль П.Ф.
Кушнарєнко Н.М.
Постоловський Р.М.
Стоколос Н.Г.
Поніманська Т.І.
Троян С.С.
Уланова С.І.
Швецова-Водка Г.М.

Редакційна колегія:
- доктор філософських наук, професор ДАКККиМ (Київ);
- доктор мистецтвознавства, професор (Одеса);
- кандидат педагогічних наук, професор РДГУ;
- кандидат мистецтвознавства, доцент, куратор студентського наукового товариства „Афіна” РДГУ;
- доктор педагогічних наук, професор Волинського державного університету ім. Лесі Українки;
- доктор історичних наук, професор РДГУ;
- доктор філософських наук, професор НУ „Острозька академія”;
- доктор мистецтвознавства, професор НУ ім.В.Стефаника (Івано-Франківськ);
- доктор педагогічних наук, професор (ХДАК);
- кандидат історичних наук, професор РДГУ, Заслужений діяч науки і техніки України;
- доктор історичних наук, професор РДГУ;
- кандидат педагогічних наук, професор РДГУ;
- доктор історичних наук, професор РДГУ;
- доктор філософських наук, професор ДАКККиМ (Київ);
- доктор історичних наук, професор РДГУ.

Арцишевський Р.А.
Брилін Б.А.

Рецензенти:
- доктор філософських наук, професор Волинського державного університету ім. Лесі Українки;
- доктор педагогічних наук, професор Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського.

Науковий редактор – **проф. Виткалов В.Г.**
Упорядники випуску – **проф. Виткалов В.Г., Граб О.В.**

Друкується за рішенням вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 9 від 29.12.2005 р.).

Відповідальність за достовірність представленого матеріалу, а також за точність наведених цитат, імен, дат тощо несуть автори. Редакція залишає за собою право корегувати матеріали. Рукописи не рецензуються й авторам не повертаються. Редакція може й не поділяти точку зору авторів.

Джерельні приписи

1. Ескіна Г.О. Формування ціннісних орієнтацій засобами аматорського театру: Дис... канд. пед. наук: 13.00.06 /Київський національний університет культури і мистецтв. – К., 2001. – 194 с.
2. Стельмахович М.Г. Українська народна педагогіка. – К.: ІЗМН, 1997. – 230 с.

УДК 008:374

Пузиченко Т. – ст. V курсу
спец. „Культурологія”, ВК, РДГУ
н.к. – ст. викл. Вакульчук М.В.

**ГУРТКИ, ТВОРЧІ ОБ'ЄДНАННЯ ПОЗАШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ
ЯК СФЕРА РОЗВИТКУ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ**

Серед великої кількості проблем, які сьогодні хвилюють українську інтелігенцію, та й взагалі в цілому державу, значне місце належить питанням духовності, як у філософсько-психологічному, інтелектуальному, культурологічному, педагогічному аспектах, так і в суто практичному. На сторінках газет і журналів, теле- і радіоефіру – від розважальних до проблемних – у різних текстах і контекстах часто зустрічається слово „духовність”. Особливо вживаний цей термін у текстах про освіту, виховання, релігію, культуру. При цьому кожен автор, кожне видання має своє тлумачення поняття „духовності”, його наповнення. Навіть побіжний огляд текстів свідчить, що воно вбирає в себе досить широку палітру значень, за якими стоять певний світогляд, позиція, ідеологія.

Проблема формування духовності учнів – одна з головних проблем нашої держави, тому що успішний розвиток демократичних процесів в Україні залежить від багатьох умов, серед яких провідне місце посідає духовне відродження громадян, гармонізація соціального життя нації. Адже саме духовність надає надзвичайності усім психічним характеристикам людини.

Під час роботи над дослідженням нами була опрацьована значна джерельна база. Так, для з'ясування змісту поняття „духовність”, його історичного походження ми використовували словникові та енциклопедичні джерела [1, 3, 7, 8]. Також скористалися працями дослідників у яких зосереджені погляди на цю проблему [2, 5, 11].

Велике значення у цьому контексті мають розвідки, у яких міститься інформація про формування духовної культури особистості у гуртках, творчих об'єднаннях позашкільних навчальних закладів [4, 6, 9, 10, 12, 13].

Оскільки духовність людини розкривається через категорії „дух”, „душа”, розглянемо їх значення. Ці терміни з'явилися в текстах мислителів античності, де широко репрезентовано поняття „душа”. Воно сформувалося ще в анімістичному світогляді первісних народів, які наділяли саму людину й оточуючий її світ одухотворюючою сутністю, приписували наявність душі всім живим істотам і неживим речам. Найбільшого поширення категорії „дух” та „душа” набули в християнській релігії, яка з XIII століття стає панівною релігією й ідеологією в Європі. За її тлумаченням, „душа – це нематеріальний аспект (або сутність) людини, який наділяє її індивідуальністю й власне людськими якостями, часто розглядається як синонім самосвідомості („Я”). У богослов'ї душа більш вузько визначається як та „частина індивіда, яка причетна до божественної природи” [3, с.212].

Протиставлення душі і тіла в християнстві було привнесено у богослов'я на ранньому етапі його розвитку мислителями Давньої Греції. Самі ж давньогрецькі уявлення про душу були дуже різноманітними й залежали від конкретної епохи й філософської школи – від епікурейців, які вважали, що душа, як і тіло, складається з атомів (Лукрецій, Епікур, Демокрит) до піфагорійців і Платона, які вважали душу нематеріальною, безтілесною субстанцією, безсмертною сутністю, присутньою в тілі. Значно вплинув на подальше розуміння проблеми Аристотель, який вважав душу невіддільною від тіла, асоціював її з серцем.

Християнський монотеїзм (єдинобожжя) надовго залишив за собою пояснення душі як образу Бога в людині. В епоху Відродження (XV-XVIIст.) питання походження душі стають питаннями, що стосуються особистості, яка, залишаючись віруючою, задумувалась над тим, що ж таке розум людини, а духовність розглядала як живу, розумну, активну силу. Саме в той період закладались основи індивідуального, духовного розвитку людини, який став панівною ідеологією Нового часу. Релігійне розуміння душі, незважаючи на теологічні дискусії, не змінилось до цього часу. У християнстві чітко розрізняються „душа” і „дух”. Останній трактується як частина Трійці (Святий Дух, Бог-Отець і Бог-Син) [1, с.71-73].

Натомість у філософській думці з епохи Відродження й до сьогодні з'являються, розвиваються, зникають і знову виникають у новому контексті різні теорії, течії, напрями, які прямо чи опосередковано розглядають проблему душі як центральної категорії стосовно людини. В останні декілька десятиліть спостерігається зменшення контексту використання категорії „душа” у філософських текстах різного спрямування, вона вживається для визначення внутрішнього світу людини, більше для характеристики повсякденності. Проблема „душі” залишалась досить актуальною у психологічній науці. Початок її розв'язання поклав у XVII ст. Р.Декарт, який ототожнював душу з свідомістю, поставив проблему взаємодії між душею і тілом як психофізіологічну проблему діяльності двох незалежних субстанцій.

І тут ми впритул підходимо до педагогіки, до теоретичних міркувань та їх реалізації на практиці, оскільки процес формування, виховання дитини – це і є долучення її до цінностей, до культури задля її розвитку, вдосконалення, а

також удосконалення середовища, суспільства. У педагогіці найпершим до проблем формування духовності звернувся Василь Олександрович Сухомлинський. Він поставив перед собою завдання „з'ясувати роль найрізноманітніших факторів, що визначають духовне обличчя школярів”. Перш за все він дав визначення поняттям „духовний світ”, „духовне життя” людини як розвитку, формування і задоволення її моральних, інтелектуальних запитів та інтересів у процесі активної діяльності” [11, с.5].

Методологічною основою формування такої інтегрованої якості особистості, як духовність, її моральних, інтелектуальних та естетичних запитів, у В.О.Сухомлинського стали: цілісність, системність, урахування вікових особливостей школярів, які завершуються діяльнісним підходом, спрямованим на самовираження і творчість. Цінним і на сьогоднішній день, на наш погляд, є підхід педагога до формування духовності на основі вікових особливостей, а також висунення на перший план особистісного, внутрішнього розвитку моральних, естетичних почуттів: „Багатство духовного життя починається там, де благородна думка і моральне почуття, злившись воедино, живуть у високоморальному вчинку” [11, с.14].

Ось у „Педагогічному словнику” за загальною редакцією М.Д.Ярмаченка (2001 р.) духовності присвячені чотири рядки – вона тлумачиться як „специфічно людська риса, яка виявляється у багатстві духовного світу особи, її ерудиції, розвинутих інтелектуальних і емоційних запитах, моральності” [8, с.166].

У російських виданнях цьому поняттю приділяється більше уваги. Так, в одному з посібників стверджується: „Ядром культури особистості є її духовність. Духовний розвиток характеризується багатством інтелектуального й емоційного потенціалів особистості, високим моральним розвитком, що веде до гармонії ідеалів людини із загальнолюдськими цінностями і гідними вчинками, в основі яких лежить потреба служити людям і добру, постійне устремління до самовдосконалення” [5, с.9]. Як бачимо, це визначення суттєво не відрізняється від того, який запропонував В.О.Сухомлинський у 1961 р.

Зовсім інакше інтерпретується термін „духовність” в російському педагогічному енциклопедичному словнику, де стверджується, що духовність – це поняття, що узагальнено відображає цінності (сенси) і відповідний їм досвід, протилежний емпіричному („матеріальному”, „природному”) існуванню людини або, принаймні, що відрізняється від нього... Духовність виявляється у зверненні людини до вищих цінностей, до ідеалу, в усвідомленому устремлінні людини до досконалості, таким чином одухотворення полягає в освоєнні вищих цінностей, у наближенні до ідеалу” [7, с.81].

Сьогодні, коли більшість етичних, моральних проблем вважаються сферою особистого життя людини (наприклад, вживання наркотиків, алкоголю, сексуальна орієнтація тощо), коли масмедіа, радіо, теле- та комп'ютерні засоби комунікації радикально змінюють життя дитини, розвиток її потреб, мотивацій, емоційно-інтелектуальної сфери, гостро постала проблема змістовного наповнення процесу формування духовності з позицій „смісложиттєвих цінностей, які визначають зміст, якість та спрямованість людського буття і образ людський у кожному індивіді” [2].

Україна вже наближається до такого розуміння проблеми, принаймні прослідковується така тенденція. Якщо подивитися на практику формування духовності через різні заклади освіти, то в останні роки спостерігаємо запровадження до навчальних планів загальноосвітніх навчальних закладів факультативних курсів етики, етики віри та релігіїзнавства. Це в свою чергу вплинуло на корекцію освітньої діяльності позашкільних навчальних закладів. Нагальним завданням системи позашкільної освіти держави є творчий, інтелектуальний та духовний розвиток особистості, яка має практичний досвід морально-етичних відносин і життєтворчу компетенцію, а позашкільні навчальні заклади повинні забезпечити формування у дітей та учнівської молоді високих духовних та морально-етичних ціннісних поглядів, орієнтацій та переконань, створити психолого-педагогічні умови, що забезпечують розвиток духовної культури та моральної активності особистості [12, с.87].

Для досягнення цієї мети, на нашу думку, педагогічним працівникам позашкільних навчальних закладів **необхідно:**

- формувати у дітей та учнівської молоді духовні ціннісні орієнтації і моральну свідомість у процесі пізнавальної та творчої діяльності в гуртках, творчих об'єднаннях, клубах позашкільних навчальних закладів;
- розглядати духовні і морально-етичні цінності як основу розвитку суспільно значущих рис та якостей творчої особистості;
- формувати у вихованців розуміння сенсу і мети життя людини, виробити у них етико-естетичне ставлення до життя і власної життєдіяльності, спонукати до духовного самовдосконалення;
- сприяти соціалізації особистості, забезпечити подолання кризових станів дитинства, негативних психічних новоутворень, що виникли під впливом антисоціальних проявів [4, с.192].

Особистісно-зорієнтований підхід визнає дитину як найвищу цінність, яка користується своїми громадянськими правами, свідомо приймає суспільні обов'язки, формує духовні та морально-етичні принципи.

Тому для гуртків, творчих об'єднань комплексних і профільних позашкільних навчальних закладів провідними повинні стати такі принципи організації навчання і виховання, що забезпечують формування духовних та моральних цінностей творчої особистості:

- принцип гуманізації – ставлення до підростаючої особистості як до вищої цінності, урахування її вікових та індивідуальних особливостей і потреб, стимулювання свідомого ставлення до поведінки, діяльності, життєвих виборів на основі духовних та морально-етичних засад;
- акмеологічний принцип – орієнтація навчально-виховного процесу на найвищі духовні та морально-етичні досягнення вихованця, його особистісну самореалізацію, максимальний розвиток інтелектуальних та творчих

здібностей;

- принцип життєвої смислотворчої самодіяльності – процес становлення особистості як творця і проектувальника свого життя, власної системи духовних та морально-етичних цінностей, що уміє приймати самостійні рішення і нести за них відповідальність, повноцінно жити й активно діяти у динамічних життєвих умовах, постійно самовдосконалюватися, адекватно і гнучко реагувати на соціальні зміни;
- принцип культуровідповідності – формування духовної та моральної культури особистості шляхом творчого засвоєння нею загальнокультурних надбань людства, у тому числі з культури релігій;
- принцип національної спрямованості і патріотизму – формування у дітей та учнівської молоді гордості й відповідальності за свою державу і націю, шанування історії та культури українського народу;
- принцип превентивності – надання знань про духовність, мораль, толерантність із метою профілактики негативних проявів поведінки дітей та учнівської молоді, вироблення імунітету до негативних впливів соціального середовища;
- принцип наступності та практичної цілеспрямованості – передбачає наступність у реалізації змісту і завдань навчальних курсів і програм позашкільної освіти, свідому орієнтацію на практичне втілення засвоєних духовних та морально-етичних засад як мотивацій життєтворчої особистості;
- принцип суб'єкт-суб'єктної взаємодії – рівноправне партнерство, співробітництво та співтворчість між педагогом-позашкільником і вихованцем гуртка, творчого об'єднання в процесі навчальної та виховної діяльності, що формує систему духовних і моральних принципів особистості;
- принцип оптимального вибору змісту форм, методів та засобів навчання, відповідно до освітніх запитів, інтересів і можливостей вихованців тощо [12, с.109].

Серед форм і методів організації духовного та морально-етичного виховання дітей у гуртках і творчих об'єднаннях позашкільних навчальних закладів провідна роль має належати ситуаційно-рольовим іграм, іграм-драматизаціям, аналізу соціальних ситуацій, дилем, проблем морально-етичного характеру, соціограмам тощо, які надають дітям можливість предметно, безпосередньо й емоційно бути в ситуації морального вибору та морального пошуку. Особливе місце посідають форми та методи, що залучають дітей до художнього, музичного, мистецького світу християнських цінностей, де поєднуються традиційні методи з творчою діяльністю самих дітей – живописом, ліпленням, декоративно-вжитковим мистецтвом, музичними заняттями, театральними виставами. Дієвим напрямом залучення дітей до духовних та моральних цінностей є краєзнавча, екскурсійна та пошуково-дослідницька робота, яка знайомить їх із досвідом і традиціями адаптації загальнолюдських та християнських морально-етичних цінностей до культури і традицій рідного краю. Окрім цих методів, доцільно використовувати і традиційні морально-етичні бесіди, лекції, семінари, роботу з книгою тощо.

Значні можливості перед освітянами відкриває діяльність українського відділення Фонду християнської культури „Добро”, яке ставить своїм завданням відродження і розвиток духовності на основі християнської моралі. За його сприяння в різних містах України – Києві, Севастополі, Дніпропетровську, Черкасах та інших – в основному при закладах позашкільної освіти, відкриваються Центри духовної культури і освіти для дітей, які опікуються формуванням духовної культури особистості на основі християнської культури, ознайомлюючи дітей з відповідними текстами, музикою, живописом тощо [9; 13].

Проводиться й наукове обґрунтування діяльності цих чи інших організацій, які мають на меті формування духовності дітей. Так, у 2002р. були оприлюднені „Концептуальні засади формування духовності особистості на основі християнських моральних цінностей” (О.В.Сухомлинська), загальні методичні рекомендації тощо [10].

Звертаємо вашу увагу на те, що діяльність центру регламентується Положенням про Центр духовної культури (затверджене спільним наказом Міністерства освіти і науки України і АПН України від 14.07.2003 року №457/39) [6].

Основними завданнями діяльності Центру духовної культури є:

- створення оптимальних педагогічних умов для духовного, інтелектуального і творчого розвитку особистості;
- формування у дітей та учнівської молоді навичок самоаналізу власної діяльності і поведінки в соціумі, розуміння почуттів і мотивів поведінки оточуючих, уміння робити моральний вибір і брати на себе відповідальність;
- прищеплення знань про здоровий спосіб життя, навичок і потреб збереження та зміцнення духовного, психічного, фізичного та соціального здоров'я дітей і молоді;
- допомога підростаючому поколінню та сім'ям різних вікових і соціальних категорій в адаптації до нових умов соціалізації на основі засвоєння загальнолюдських та християнських духовних цінностей [13, с.9].

Практична діяльність Центру спрямована на:

- запровадження гуртків, клубів, факультативів, курсів за вибором, спортивних секцій, організацію хорових, музичних, драматичних, танцювальних, естрадних, декоративно-вжиткових, художніх колективів, студій, ансамблів тощо;
- організацію свят, концертів, театральних вистав, спортивних змагань, художніх виставок, демонстрацію кіно- та відеоматеріалів, що сприяють вихованню духовності й моралі;
- проведення навчальних екскурсій, турпоходів, колективних і сімейних днів відпочинку, виставок виробів товарів самодіяльних митців;

- застосування інтерактивних навчальних технологій (рольові ігри, „мозкові штурми”, дебати, психологічні тренінги тощо).

Очікуваним результатом реалізації названих педагогічних технологій має стати реальне підвищення духовно-морального рівня вихованців гуртків, творчих об’єднань позашкільних навчальних закладів на основі гуманістичних загальнолюдських цінностей, формування міцної системи мотивації, світоглядних позицій та культури життя.

Отже, працюючи в структурі державної освіти, Центри духовної культури й освіти роблять свій внесок у мозаїчну, різноманітну і багатовимірну картину формування духовності особистості.

Ми стоїмо біля витоків нової культурної традиції, нових дидактико-виховних технологій та методик цієї проблеми. І від того, як ми будемо це робити, що закладати, залежить дуже багато. Необхідно, на наш погляд, починати із себе, із власного світосприйняття й світовідчуття – нетерпимості чи поміркованості, упевненості чи сумнівів, уміння слухати й чути чи повчати.

Таким чином, проблема, яку ми порушили, має давню історію, але на сучасному етапі оновлюється і потребує подальшого дослідження.

Джерельні приписи

1. Аверинцев С.С. София – Логос. Словарь. – Київ: Дух і Літера. – 2001. – 460 с.
2. Буева Л.П. Духовность и проблемы нравственной культуры // Вопросы философии. – 1996. – №2.
3. Всемирная энциклопедия. Христианство. – Минск: Современный литератор, 2004. – 832 с.
4. Концепція позашкільної освіти та виховання: Збірник нормативних документів та методичних рекомендацій – Вип. II. Виховна робота в закладах освіти України. – К.: ІЗМН, 1998. – С. 192-203.
5. Методика воспитательной работы / Под. ред. В.А.Сластенина. – М.: Асадема, 2002. – 144 с.
6. Наказ Міністерства освіти і науки України і АПН України від 14.07.2003 року №457/39.
7. Педагогический энциклопедический словарь / Под ред. Б.М.Бим-Бад. – М.: Науч. Из-во Большая рос. энциклопедия, 2003. – 527с.
8. Педагогічний словник / За ред. М.Д.Ярмаченка. – К.: Педагогічна думка, 2001. – 516 с.
9. Положення про навчально-виховний Центр духовної культури// Нормативні документи по проблемі духовного розвитку дітей і молоді, формування їхньої життєвої компетентності та задоволення додаткових освітніх потреб. – К.: Вид-во Всеукраїнського фонду „Добро”, 2006. – 28 с.
10. Сухомлинська О.В. Концептуальні засади формування духовності особистості на основі християнських моральних цінностей // Шлях освіти. – 2002. – № 4. – С. 13-18.
11. Сухомлинський В.А. Духовный мир школьника. – М.: Учпедгиз, 1961. – 223 с.
12. Сущенко Т.І. Позашкільна педагогіка: Навчальний посібник. – К.: ІСДО, 1996. – 14 с.
13. Формування духовної культури особистості на основі християнських моральних цінностей за підтримки центрів духовної культури (Методичні рекомендації) // Нормативні документи по проблемі духовного розвитку дітей і молоді, формування їхньої життєвої компетентності та задоволення додаткових освітніх потреб. – К.: Вид-во Всеукраїнського фонду „Добро”, 2006. – 28 с.

УДК 613.9(073.5)

Терешко Л.В. – доц. кафедри педагогіки
РДГУ

КУЛЬТУРА ЗДОРОВ'Я СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА ЯК ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ

Завдання освіти нерозривно пов'язані із відродженням України. Соціотехнічний і політичний процес державотворення передбачає одночасно зміну суспільної та індивідуальної свідомості громадян. Для вирішення цього завдання потрібна цілеспрямована підготовка нової генерації освітянських кадрів – відповідальних, Усебічно розвинених патріотів, здатних забезпечити рух суспільства на демократичних засадах, шляхом прогресу та євро інтеграції.

Однією із найважливіших цілей світової спільноти є забезпечення охорони здоров'я та безпеки життєдіяльності населення, що зафіксовано у „Програмі дій Міжнародної конференції з народонаселення і розвитку”(Каїр, 1994 р.). Україна цілком поділяє таку позицію, про що свідчать пріоритети політики уряду. У „Програмі діяльності Кабінету Міністрів України на 2005-2010 рр.” наголошено, що найвищою цінністю є людина, тому зусилля державних структур, науковців і практиків, пересічних громадян мусять спрямовуватись на створення умов формування, збереження і зміцнення здоров'я та впровадження їх у спосіб життя українців. Право громадян на охорону здоров'я гарантовано Конституцією України: „Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визначаються в Україні найвищою цінністю”. Отже, здоров'я розглядається як найбільша цінність людини і держави.

З метою забезпечення виконання Постанови Верховної Ради України від 19.06.2003 № 989-ІУ щодо парламентських слухань та Постанови Кабінету Міністрів України від 10.01.02 № 14 „Про затвердження комплексної програми „Здоров'я нації на 2002-2011 рр.”, інших урядових і галузевих документів, спрямованих на підвищення ефективності медико-гігієнічного навчання студентів, формування у них культури здоров'я, мотивації здорового способу

ЗМІСТ

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО РЕКТОРА	3
-------------------------------------	----------

<i>Виткалов В.Г., Граб О.В.</i> МОЛОДЬ У СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ ХХІ СТОЛІТТЯ: ЗА МАТЕРІАЛАМИ ДРУГОЇ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ „КУЛЬТУРОТВОРЧИЙ ПОТЕНЦІАЛ МОЛОДІ І ПЕРСПЕКТИВИ КУЛЬТУРНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ЛЮДСТВА У ХХІ СТОЛІТТЯ”	4
---	---

РОЗДІЛ І. ПРОБЛЕМИ ГЕНЕЗИ КУЛЬТУРИ У МОЛОДІЖНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

<i>Шевчук М.В.</i> УКРАЇНСЬКА МЕНТАЛЬНІСТЬ ЯК ЄДНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ ТА ІНТЕЛЕКТУ: ДОСВІД ДЛЯ МОЛОДОЇ ГЕНЕРАЦІЇ	7
<i>Корольчук О. І.</i> МОРАЛЬНІ ОРІЄНТАЦІЇ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ.....	9
<i>Возна Т.О.</i> ЯКІСТЬ ОСВІТИ ЯК ГОЛОВНИЙ ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ КУЛЬТУРНОГО РІВНЯ МОЛОДІ.....	10
<i>Кутузова Г.</i> АСПЕКТИ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ СТУДЕНТІВ КЛАСИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ	13
<i>Перець О.М.</i> ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ СТУДЕНТІВ ВИЩОГО ПЕДАГОГІЧНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ	15
<i>Терновенко Д.С.</i> ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ ТА ЇХ ФОРМУВАННЯ В КОНТЕКСТІ ГУМАНІСТИЧНОЇ ПАРАДИГМИ ОСВІТИ (на прикладі студентської молоді ЛНПУ ім. Т.Шевченка).....	18
<i>Потапчук Т.В.</i> МОРАЛЬНО-ДУХОВНІ ЦІННОСТІ І ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДНИХ УСТАНОВОК СТАРШОКЛАСНИКІВ.....	21
<i>Пузиченко Т.</i> ГУРТКИ, ТВОРЧІ ОБ’ЄДНАННЯ ПОЗАШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ЯК СФЕРА РОЗВИТКУ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ	23
<i>Терешко Л.В.</i> КУЛЬТУРА ЗДОРОВ’Я СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА ЯК ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	27
<i>Терешко Л.В.</i> КУЛЬТУРА ЗДОРОВ’Я ОСОБИСТОСТІ В ІСТОРІЇ НАУКОВОЇ ДУМКИ.....	30
<i>Семенович О.Л.</i> ІСТОРІОГРАФІЯ ДАВНЬОРУСЬКОЇ КУЛЬТУРИ ВОЛИНІ.....	33
<i>Шевчук О.В.</i> ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ З МОЛОДДЮ У КОНТЕКСТІ СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ РІВНЕНСЬКОЇ „ПРОСВІТИ”	37

РОЗДІЛ ІІ. ДИНАМІКА КУЛЬТУРНИХ ПРОЦЕСІВ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

<i>Шевчук К.С.</i> ЕТИЧНИЙ ВИМІР ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В СУЧАСНОМУ СВІТІ	39
<i>Виткалов С.В.</i> МОЛОДЬ У КУЛЬТУРНОМУ КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ (регіональний аспект)	44
<i>Кузьмук О.М.</i> НАЦІОНАЛЬНА КУЛЬТУРА В УМОВАХ ТВОРЕННЯ ГЛОБАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА	46
<i>М’якота І.В.</i> ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЕЛІТАРНОЇ КУЛЬТУРИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ ТА ЇЇ РОЛЬ У СУСПІЛЬСТВІ.....	48
<i>Шуба А.І.</i> ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО РІВНЯ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ УТВЕРДЖЕННЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ТЕНДЕНЦІЙ	51
<i>Кучина Н.І.</i> СТАВЛЕННЯ МОЛОДІ ДО СИСТЕМИ ЕЛЕКТРОННОГО ВИДАВНИЦТВА В УКРАЇНІ	54
<i>Швая Д.В.</i> ПРОБЛЕМА ГЛОБАЛІЗАЦІЇ В КОНТЕКСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	58
<i>Війтович Г. В.</i> ВПЛИВ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ НА ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНОГО ПОТЕНЦІАЛУ	

СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА.....	60
Гумен Ю.В. ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ І СУЧАСНА СТУДЕНТСЬКА МОЛОДЬ	62
Марчук Ю. М. МОРАЛЬНО-ЕТИЧНА ФІЛЬТРАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ ЯК КУЛЬТУРОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	64
Кравченко Т.В. ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ СУЧАСНОЇ СІЛЬСЬКОЇ МОЛОДІ.....	67
Вакульчук М.В. МАЙСТЕРНІСТЬ ТА КУЛЬТУРА ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ	69
Старенька О.О. ФОРМУВАННЯ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ (на прикладі художньо-педагогічного факультету РДГУ).....	73
Шеретюк Р.М. РЕЛІГІЙНИЙ ФАКТОР У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ.....	74
Куліда К.М. ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ: СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ.....	76
Пшебільська Л.Г. ТЕНДЕНЦІЇ В ЗМІНАХ СТРУКТУРИ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В ПРОЦЕСІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ	78
Хоменко О. В. ЗАПИТИ І ПОТРЕБИ СУЧАСНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ (на матеріалах РІС КСУ)	80
Савич К. СЛЕНГ ЯК СКЛАДОВА МОЛОДІЖНОЇ СУБКУЛЬТУРИ.....	82
Карпович К.П. САКРАЛЬНА ХУДОЖНЯ КУЛЬТУРА У КОНТЕКСТІ ДУХОВНОГО ЗРОСТАННЯ МОЛОДОГО ПОКОЛІННЯ	84
Загаєвська О. ХРИСТІЯНСЬКА ЕТИКА ЯК ЗАСІБ ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ.....	86
Ковальчук Л.М. ХРИСТІЯНСЬКА МОРАЛЬ ЯК СКЛАДОВА ОСВІТНЬО-КУЛЬТУРНОГО ТА ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ	89
Миркевич О.В. ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ МОЛОДІЖНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ЯК ОСНОВА СОЦІОКУЛЬТУРНИХ РУХІВ.....	91
Кузіч Р.С. МОЛОДІЖНІ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ КУЛЬТУРИ.....	93
Гончаров А.О. УПА У ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ: МОЛОДІЖНИЙ ПОГЛЯД НА ПРОБЛЕМУ	96
Перебийнос С.І. КОМУНІКАТИВНІСТЬ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ: ЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЗНАЙОМСТВА (на матеріалах РІС КСУ)	98
Заладовська О. В. СТУДЕНТСЬКИЙ ШЛЮБ: ПОГЛЯД МОЛОДІ	100
Бондарчук А.Я. ВИХОВАННЯ У СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ КУЛЬТУРИ СІМЕЙНИХ ВЗАЄМИН.....	102
Заладовська О.В. ГЕНДЕРНА СТРУКТУРА СІМ'Ї: СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ	104
Коберська Т.М. САМОРОЗВИТОК І САМОРЕАЛІЗАЦІЯ МОЛОДІ У СФЕРІ ДОЗВІЛЛЯ.....	106
Левенець М., Старенька О. ЛІДЕРСТВО ЯК ОДНА ІЗ ФОРМ САМОСТВЕРДЖЕННЯ ОСОБИСТОСТІ	108
Чаус Ю.А. ОБРАЗ РЕЛІГІЙНОСТІ В СТУДЕНТСЬКІЙ СУБКУЛЬТУРІ.....	111

РОЗДІЛ III. ХУДОЖНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ФАКТОР ДУХОВНОГО ЗРОСТАННЯ МОЛОДІ

<i>Деркач М.В.</i> ОСНОВНІ ЗАСАДИ СЕМІОТИКИ ТА ПРОБЛЕМИ МУЗИЧНОЇ ЕСТЕТИКИ	113
<i>Гнатюк В.</i> ОБРАЗ РЕЦИПІЕНТА ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ В АВТОРСЬКІЙ КАРТИНІ СВІТУ (на матеріалі класицизму і бароко).....	115
<i>Кошова І. П.</i> ОСОБЛИВОСТІ СВІТСЬКОГО ПОРТРЕТА ЛІВОБЕРЕЖНОЇ УКРАЇНИ ПЕРІОДУ БАРОКО У КОНТЕКСТІ УКРАЇНСЬКОГО ОБРАЗОТВОРЕННЯ.....	118
<i>Макотера А.В.</i> РОЗВИТОК ЕСТЕТИЧНИХ ПОЧУТТІВ НА ПРИКЛАДІ РОЗГЛЯДУ ПОРТРЕТНОГО ЖИВОПИСУ УКРАЇНИ ХVІІІ-ХІХ ст.....	120
<i>Бєдакова С.В.</i> ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНІ ЗДОБУТКИ ВИКЛАДАЧІВ ПРАЗЬКОЇ КОНСЕРВАТОРІЇ КІНЦЯ ХІХ – ПЕРШОЇ ТРЕТИНИ ХХ СТОЛІТТЯ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОГО КУЛЬТУРОТВОРЕННЯ.....	123
<i>Бєлова О. С.</i> НЕОБАРОКО В УКРАЇНСЬКОМУ МИСТЕЦТВІ 1920-х рр.....	126
<i>Бєлова О. С.</i> КОНЦЕПЦІЯ ДУХОВНОГО ПЕРЕТВОРЕННЯ ОСОБИСТОСТІ: УРОКИ ІСТОРІЇ (на прикладі діяльності українського театру Л. Курбаса).....	128
<i>Шепелева І.А.</i> РОЛЬ УКРАЇНСЬКОГО АНДЕГРАУНДУ В ПОШУКУ ДУХОВНОЇ ОСНОВИ НАЦІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ	131
<i>Парфенюк В.І.</i> ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ Й ПАТРІОТИЗМУ МОЛОДІ (на прикладі історичного роману Р.Іваничука „Мальви”).....	137
<i>Купець Л.М.</i> ПРОЗОВА ТВОРЧІСТЬ ЮРІЯ АНДРУХОВИЧА ЯК ФЕНОМЕН ПОСТМОДЕРНУ.....	140
<i>Дацик М.В., Левенець М.В.</i> МУЗИЧНИЙ ФОЛЬКЛОР У КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ХУДОЖНЬОЇ ПРАКТИКИ: ДО ПИТАННЯ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ	143
<i>Шемуровська О., Черуха А.А.</i> ФОЛЬКЛОР ЯК ЗАСІБ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ	146
<i>Федоришин М.В.</i> ТЕНДЕНЦІЇ КОЛЯДНИХ ФОЛЬКЛОРНИХ ФЕСТИВАЛІВ, СВЯТ ТА КОНКУРСІВ НА ВОЛИНІ. 149	
<i>Радковська Л.М.</i> ОСВІТНЬО-КУЛЬТУРНА ТА ВИХОВНА РОЛЬ ДУХОВНОЇ МУЗИКИ.....	151
<i>Соловійов В.А.</i> ПСИХОЛОГО-ЕМОЦІЙНИЙ ЕФЕКТ СПРИЙМАННЯ МУЗИЧНОГО ТВОРУ	154
<i>Довбенчук О.І.</i> ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ НА КРАСНАВЧОМУ МАТЕРІАЛІ	157
<i>Глухенький М.Ф.</i> ВИВЧЕННЯ МІЖНАЦІОНАЛЬНИХ ЗВ'ЯЗКІВ УКРАЇНСЬКИХ ХУДОЖНИКІВ- ІМПРЕСІОНІСТІВ ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ У РОЗВИТКУ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКИХ ПРОЦЕСІВ ХХІ СТОЛІТТЯ	159
<i>Власюк Г.І.</i> МУЗЕЄФІКАЦІЯ ЗАМКОВИХ КОМПЛЕКСІВ У КОНТЕКСТІ ВІДРОДЖЕННЯ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ УКРАЇНИ	161
<i>Глуцук О.Г.</i> АМАТОРСТВО ЯК СФЕРА РЕАЛІЗАЦІЇ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МОЛОДІ	165
<i>Швець Л.В.</i> ТРАДИЦІЇ РОДИННОГО ВИХОВАННЯ: КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ	167
<i>Помогалова К.В., Аксьонова І.О.</i> РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТУДЕНТІВ (на прикладі Студентського Центру моди Брянківського технолого-економічного технікуму Луганського педагогічного університету імені Тараса Шевченка)	170
<i>Крайлюк Л.В.</i> ТВОРЧА СПАДЩИНА НІЛА ХАСЕВИЧА У СИСТЕМІ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ	

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ

*Альманах наукового товариства “Афіна” кафедри культурології
Рівненського державного гуманітарного університету*

Випуск 5

Наукове редагування – *проф. Виткалов В.Г.*
Комп’ютерна верстка та макет – *Кравчук В.Ю.*
Упорядкування і коректура – *Виткалов В.Г., Граб О.В.*
Редактор – *Парфенюк В.І.*
Відповідальна за випуск – *Виткалов В.Г.*

Здано до набору 10.12.2005. Підписано до друку 20.02.2006.
Формат 60х84^{1/16}. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк. арк. 21. Наклад 100 прим.

Адреса редакції: Рівне, вул. С.Бандери, 12.
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра культурології. Тел. 8 (0362) 22-20-32

Актуальні питання культурології: Альманах наукового товариства „Афіна” кафедри культурології:
Матеріали Другої Всеукраїнської науково-практичної конференції „Культуротворчий потенціал молоді і перспективи культурної інтеграції людства у ХХІ століття”. – Випуск 5. – Рівне: РДГУ, 2007. – 181 с.

**ББК 71.0
УДК 168.522**